

BRANDSTORPS KYRKA

På Hökensås höjder och med vida utsikt över Vättern och Visingsö ligger Brandstorps kyrka. Det första som möter besökaren är den så kallade kyrkogårdsbalken – den timrade, rödmålade avgränsningen runt kyrkogården. Konstruktionens äldsta delar har daterats med hjälp av virkets årsringar och skall ha fällt vintern 1697/1698. Kyrkogårdsbalkar var vanligare förr, men i dag är den i Brandstorp en av två bevarade i landet.

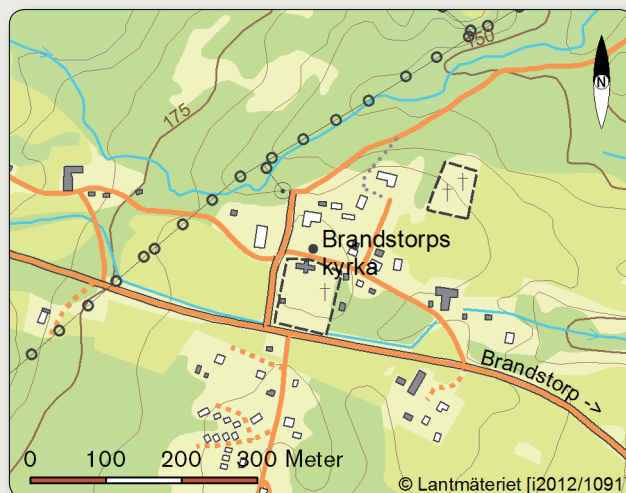
Den rödmålade kyrkobyggnaden är byggd som ett grekiskt kors med lika långa korsarmar samt torn i mitten. Kyrkan byggdes på 1690-talet av byggmästaren Anders Bengtsson från Jönköping. Den ersatte då ett medeltida träkapell. Kapellet hade flyttats hit 1626 från byn Häldeholm söder om Brandstorp. Bakom flytten låg visingsborgsgreven Magnus Brahe vars grevskap omfattade bland annat Brandstorp och Häldeholm.

Att den äldre kyrkan flyttades hit kan ha berott på bygget av kyrkan i Södra Fågelås, som gjorde kyrkan i Häldeholm överflödigt. Det kan också ha berott på att riksjägmästaren Carl Hård på det intilliggande godset Skämmningsfors ville ha en kyrka närmare sitt säteri. År 1697 ombesörjde ättlingen och överjägmästaren Adolf Hård att det gamla kapellet revs och en ny timrad korskyrka byggdes. I samband med det inrättades en gravkammare för familjen Hård under korgolvet. Idag finns flera av ättens begravningsvapen uppsatta i kyrkan.

På 1700-talet uppfördes klockstapeln och kyrkan byggdes till med vapenhus och sakristia. Väggar och tak målades år 1748 av jönköpingsmästaren Johan Kinnerus, som också arbetat i Habo kyrka. Av särskilt intresse är uppståndelsescenen i norra korsarmen. Med kyrkan som bakgrund stiger de döda upp ur sina gravar. Målningen visar dessutom hur kyrkans spånklädda fasader och tak dekorerats med spån lagda i rombiska mönster. Detta återskapades år 2013 då kyrkans spåntak lades om.

Uppståndelsescenen i norra korsarmen av Johan Kinnerus. På 1700-talsmålningen ses kyrkans rödtjärade takfall och de rombformade spåndekorationerna på fasaderna. Foto Jönköpings läns museum.

SMULTRONSTÄLLE 58

HITTA HIT

Brandstorps samhälle ligger invid Rv 195 drygt 20 km norr om Habo. Sväng av i höjd med Brandstorps samhälle och kör västerut ca 1,3 km.

Koordinater:

N 6440317/E 452008
(SWEREF 99 TM) // N 58° 6'
5,9", E 14° 11' 8,6"

Brandstorps kyrka. Lagg märke till de rombformade och mönsterlagda spånen på taket. Foto Jönköpings läns museum.

JÖNKÖPINGS LÄNS
MUSEUM

036-30 18 00 • www.jkpglm.se

SMULTRONSTÄLLEN

Ute i landskapet finns massor att upptäcka! Länsmuseet presenterar här smakprov på sevärdheter i Jönköpings län med utgångspunkt i kulturmiljöer och kulturarv.

Här finns välkända kulturminnesmärken såsom Habo kyrka och domarringarna i Smålandsstenar, men också mer okända pärlor såsom flottningsslämningarna i Valån och Stengårdshults kyrka. I länet finner vi många spår efter forna tiders människor och verksamheter, allt ifrån slott- och herresäten till övergivna vägbanor och odlingsrösen i skogsmark.

Vår tanke med Smultronställen är att det ska locka till utflykter i kulturlandskapet – där finns vår historia, som tar sig olika uttryck i den fysiska miljön. Det är ett arv värt att uppleva och värna. Under rubriken Smultronställen kommer vi allteftersom fylla på med ännu fler sevärdheter, både för länsbor och långväga besökare. Ju fler som upptäcker dessa pärlor, desto större möjlighet att de bevaras för framtiden.

FAKTA

I Jönköpings län finns över 40 000 registrerade fornlämningar, 87 riksintressanta kulturmiljöer, närmare 130 byggnadsminnen, ungefär 150 kyrkor, 100-talet hembygdsgrändar med samlad äldre bebyggelse, ett stort antal industrihistoriska miljöer samt två kulturreservat. Därtill finns också ett stort antal kulturmiljöer med bevarandevärd bebyggelse. En del av dessa kan man få information om via länsstyrelsens och kommunernas hemsidor. Man kan även hitta beskrivningar via de olika hembygdsföreningarnas respektive sidor.

BRA ATT VETA

Tillgängligheten till de olika smultronställen varierar. En del är välskyltade, enkelt tillgängliga och uppfyller krav på parkeringsplatser etc. Andra kräver mer av besökaren, kanske behöver man gå en längre sträcka för att nå sitt mål, ibland är det snårig skog och väl framme möts man kanske av en trasig skylt (om det ens funnits någon). Platserna bär dock alltid på en spännande och intressant historia.

Notera också att många av de kulturhistoriska byggnaderna är privatägda och endast tillgängliga för exteriör beskådan. Respektera privat tomtmark. Många kyrkor är öppna sommartid. Under andra tider på året brukar man kunna kontakta kyrkvaktmästaren som öppnar upp.

